

Валерій ДРЕШПАК

*доктор наук з державного управління, професор,
завідувач кафедри інформаційних технологій
та інформаційних систем ДРІДУ НАДУ*

ОЦІНЮВАННЯ СТАНУ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ: ПІДХІД ДО РОЗРОБКИ МЕТОДИКИ

Стан інформаційно-комунікаційної інфраструктури об'єднаної територіальної громади є відправним і визначальним показником умов і можливостей упровадження та подальшого розвитку в цій громаді електронного урядування та електронної демократії. Точне і максимально об'єктивне оцінювання зазначеної інфраструктури дозволить з'ясувати проблеми, що перешкоджають упровадженню та розвитку сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в громаді, вирішенню актуальних на сьогодні питань інформатизації.

Оцінюючи інформаційно-комунікаційну інфраструктуру об'єднаної територіальної громади необхідно буде приділити увагу таким її основним складовим (рівням): телекомунікаційному, технічному та технологічному. На телекомунікаційному рівні необхідно буде оцінити стан мережевих компонентів зазначеної інфраструктури: телекомунікаційні мережі доступу, міські та магістральні мережі тощо. Оцінювання технічного рівня дозволить з'ясувати наявні характеристики таких складових інформаційно-комунікаційної інфраструктури як сервери, системи обробки та збереження даних, робочі станції, периферійне обладнання тощо. На технологічному рівні об'єктами оцінювання будуть характеристики операційних систем та програмних платформ, які використовуються для функціонування прикладного програмного забезпечення та імітують апаратні платформи (віртуальні системи), а саме: локальні, мережеві та хмарні операційні системи, технологічні платформи розміщення сервісів та застосувань тощо.

Проте, на сьогодні проблема полягає в тому, що методики для здійснення зазначеного оцінювання по суті відсутні. Наявні розробки орієнтовані перш за все на фахівців високої кваліфікації, яких на місцевому рівні обмаль, та на здійснення подібного оцінювання у межах усієї держави.

Зокрема, для оцінювання розвитку інформаційного суспільства в Україні в цілому на сьогодні створено необхідну методологічну базу, що знайшла своє нормативне закріплення у Постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національної системи індикаторів розвитку інформаційного суспільства» [2] та Методиці формування індикаторів розвитку інформаційного суспільства, затвердженій Міністерством освіти і науки України [3]. Одним із затверджених індикаторів саме і є рівень розвитку інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури, який визначається на основі порівняльного

аналізу даних національних та міжнародних консалтингових компаній та організацій, тобто суто експертним шляхом.

Також як індикатори розвитку інформаційного суспільства зазначені рівень розвитку електронного урядування та рівень застосування інформаційних технологій органами виконавчої влади для проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики (одна зі складових електронної демократії). При цьому, рівень розвитку електронного урядування визначається експертним шляхом на основі детального аналізу сайтів органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх інформативності та корисності з точки зору одержання необхідних даних, документів, реалізації адміністративних послуг, простоти цього процесу, наявності інтернет-приймалень, наявності науково-дослідних програм у сфері ІТ по регіонах тощо. Рівень же застосування інформаційних технологій органами державної влади для проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики має визначатися експертами, але за якими критеріями – не уточнено.

Таким чином, застосування зазначеної методики на місцевому рівні, тим більше для оцінювання лише окремих індикаторів є проблематичним і обумовлює необхідність її удосконалення з одного боку та спрощення – з іншого. Зазначене обумовлює необхідність розробки такої методики, яка б була максимально наближеною до визначеної у вказаних вище документах, та враховувала б потребу здійснювати оцінювання як експертним методом з опорою на статистичні дані, так і суто на основі експертних даних. Адже особливості інформаційної сфери та процесів її розвитку обумовлюють необхідність здійснення як кількісного, так і якісного оцінювання, у тому числі стану інформаційно-комунікаційної інфраструктури об'єднаних територіальних громад, що й має бути враховано у новій методиці.

Відтак, оцінювання стану інформаційно-комунікаційної інфраструктури об'єднаної територіальної громади доцільно проводити за комплексом статистичних і експертних показників та на основі анкетування експертів.

Зокрема, про стан інформаційно-комунікаційної інфраструктури в об'єднаній територіальній громаді свідчитимуть такі кількісні показники:

- кількість власників телефонів фіксованого зв'язку на 100 осіб;
- кількість Інтернет-користувачів у розрахунку на 100 осіб;
- частка користувачів мобільного Інтернету (%);
- кількість домогосподарств, що мають комп'ютери, у розрахунку на 100 домогосподарств;
- кількість комп'ютерів в органах місцевого самоврядування (із розрахунку на одного працівника);
- кількість комп'ютерів у комунальних закладах (із розрахунку на одного працівника, для шкіл – на кількість учнів);
- діапазон швидкості доступу, яка запропонована Інтернет-провайдерами (Мб/с);
- кількість провайдерів, що надають послуги;

- вартість послуг Інтернет-провайдерів за безлімітний доступ швидкістю 100 Мб/с;
- наявність пунктів спільного доступу до Інтернету (кількість, місце розташування, % жителів, які ними користуються).

Під час оцінювання за зазначеними позиціями використовуються статистичні показники, а також дані, що можуть бути отримані з інших документів, наданих органами статистики та органами публічної влади місцевого рівня, суб'єктами господарювання.

Шляхом експертного опитування доцільно оцінити:

- якість фіксованого телефонного зв'язку;
- якість мобільного телефонного зв'язку;
- якість послуг Інтернет-провайдерів;
- ступінь забезпечення органу місцевого самоврядування та комунальних закладів програмним забезпеченням;
- ступінь використання органом місцевого самоврядування та комунальними закладами вільного програмного забезпечення;
- ступінь захищеності інформаційних систем в цілому;
- ступінь захищеності інформаційних систем органу місцевого самоврядування та комунальних закладів;
- рівень розвитку інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури в цілому.

До експертного опитування доцільно залучити місцевих і зовнішніх експертів. При цьому експерти мають бути ретельно дібрані та пройти належну фахову підготовку, про що ми наголошували у своїх попередніх дослідженнях [1]. Зокрема, такими місцевими експертами можуть виступити: представники органів місцевого самоврядування та комунальних закладів, громадськості, бізнесу, що проживають та/або працюють у межах об'єднаної територіальної громади. Зовнішній експерт повинен володіти ситуацією щодо стану інформатизації в населених пунктах об'єднаної територіальної громади, проте проживати й працювати за її межами. Таким експертом насамперед може бути науковець, фахівець ІТ-сектора, представник громадської організації. Такий підхід до організації експертної частини оцінювання має сприяти отриманню максимально об'єктивних оцінок щодо показників, які не можна виміряти статистичними методами. Під час експертного оцінювання слід використовувати шкалу, передбачену Методикою формування індикаторів розвитку інформаційного суспільства, затвердженою МОН України [3]. У такий спосіб якісні оцінки будуть переведені у співвідносні кількісні, що дозволить коректно обробляти та порівнювати отримані дані.

Отримані кількісні та якісні показники мають бути внесені до зведеної таблиці оцінок стану інформаційно-комунікаційної інфраструктури об'єднаної територіальної громади для подальшої автоматичної обробки.

Запропонований підхід дозволить максимально ефективно та оперативно здійснювати оцінювання стану інформаційно-комунікаційної інфраструктури об'єднаної територіальної громади, виявляти проблеми у сфері інформатизації та приймати обґрунтовані рішення з їх подолання.

Список використаних джерел

1. Дрешпак В. М. Формування експертного середовища як складова діяльності з оцінювання розвитку інформаційного суспільства в Україні / В. М. Дрешпак, О. М. Титаренко // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ, 2014. – Вип. 1 (45). – С. 147 – 156.

2. Про запровадження Національної системи індикаторів розвитку інформаційного суспільства : Постанова Кабінету Міністрів України від 28 листоп. 2012 р. № 1134 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1134-2012-п>

3. Про затвердження Методики формування індикаторів розвитку інформаційного суспільства : наказ Міністерства освіти і науки України від 26 верес. 2013 р. за № 1664/24196 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1664-13/para13#n13>